

Υπεύθυνη καθηγήτρια : Κιορπελίδου Αθηνά

Εργασία Λογοτεχνίας

Μας ανατέθηκε να συγκεντρώσουμε στοιχεία για τα χαρακτηριστικά γραφής του Μ. Καραγάτση και στη συνέχεια μετά την ανάγνωση δύο βιβλίων του (*Συνταγματάρχη Λιάπκιν, Γιούγκερμαν*) προχωρήσαμε σε περιλήψεις των βιβλίων αυτών και σε συμπεράσματα για τους χαρακτήρες των πρωταγωνιστικών ηρώων.

Χαρακτηριστικά της γραφής του Μ. Καραγάτση

Δημιουργός «μεγάλης πνοής» Μιχάλης Καραγάτσης από την αρχή της συγγραφικής του δραστηριότητας εμφανίστηκε με αρετές τεχνίτη. Διακρίνεται η ικανότητά του να δημιουργεί **πρωτότυπους αφηγηματικούς χαρακτήρες** και **πλοκές** που κρατούν αμείωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Αυθόρμητος, πληθωρικός εκρηκτικός ο Καραγάτσης ανήκει στους πεζογράφους της **Γενιάς του 1930**, μάλιστα στους νεώτερους της γενιάς του. Είναι από τους πολυγραφότερους νεοέλληνες συγγραφείς. Η **πληθωρικότητα** του αυτή πηγάζει προπάντων από την **πλούσια μυθοπλαστική του φαντασία**, που είναι η κυριότερη αρετή του. Ο Καραγάτσης, μολονότι βέβαια πολλά είναι τα **αυτοβιογραφικά στοιχεία** μέσα στο έργο του, δεν αναλύεται όμως και δεν εξαντλείται σε αυτά, πλάθει τύπους και έχει το ταλέντο να τους παρουσιάζει σε όλη τους τη ζωντάνια και τη μυθιστορηματική τους αρτιότητα. Ένα άλλο μόνιμο χαρακτηριστικό της πεζογραφίας του είναι το **σεξουαλικό στοιχείο**, κάτι που γίνεται ενοχλητικό και απωθητικό στα λιγότερο πετυχημένα έργα του, ενώ στις πιο καλές στιγμές παίρνει τις διαστάσεις ενός καθολικού βιολογικού ερωτισμού. Ο ηδονισμός του Καραγάτση δεν είναι καθόλου ευφρόσυτος, είναι ένας **ηδονισμός τραγικός** οι ήρωες του, με το αξεδίψαστο πάθος του κορεσμού που τους τυραννεί, οδηγούνται τελικά στην καταστροφή.

Είναι φανερό πως το κλίμα που κυριαρχεί σε όλα τα έργα του είναι ο **ρεαλισμός ή καλύτερα ένας νατουραλισμός** σπρωγμένος ως τα ακραία όρια. Ο Καραγάτσης, παρ' όλη τη **μαθητεία του στην ψυχανάλυση**, δεν είναι τόσο ο ζωγράφος των ψυχολογικών καταστάσεων και των αποχρώσεων όσο ένας οξύτατος παρατηρητής της πραγματικότητας που ξέρει να την παραστήσει ως την τελευταία

λεπτομέρεια. Η γεύση της πραγματικότητας χωρίς ψευδαισθήσεις ή ποιητικούς οραματισμούς, καθώς και η τραγική ανάληψη του ανθρώπινου πεπρωμένου, τον οδηγεί συχνά σ' ένα πνεύμα **νιχιλιστικής απαισιοδοξίας** ή και σ' ένα **χιούμορ γεμάτο ειρωνεία, σκώμμα και σαρκασμού**. Βαθύτατα **ρεαλιστής και αντιδεαλιστής**, κυριαρχείται από μια ριζική απιστία προς κάθε είδος ιδανικού ή ηρωισμού. Οι χαρακτήρες του είναι κυνικότατα αντιηρωικοί, πολλές φορές διαλέγει επίτηδες μορφές γνωστές ιστορικές, για να τις παρουσιάσει αφηρωισμένες με το πρίσμα το δικό του (με τέτοιο πρίσμα δοκίμασε να γράψει μια Ιστορία των Ελλήνων, έργο αποτυχημένο).

Μ' αυτές τις ιδιότητες, θετικές και αρνητικές, ο Καταγάτσης ήταν ένας συγγραφέας που στάθηκε σημείο αμφιλεγόμενο στον καιρό του, με πολλούς θαυμαστές αλλά και πολλούς επικριτές. Ο χαρακτηρισμός που του απέδωσαν οι περισσότεροι κριτικοί της λογοτεχνίας ήταν «**γεννημένος πεζογράφος**», γεννημένος «**παραμυθάς**». Όλοι αναγνώριζαν την **αφηγηματική του ευχέρεια** και τη **δημιουργική φαντασία** του. Ειδικά η φαντασία του είναι αυτό που τον ξεχωρίζει από τους περισσότερους πεζογράφους και όχι μόνο αυτούς της γενιάς 1930. Κανείς δεν μπόρεσε να του αμφισβητήσει τη γνήσια λογοτεχνική, πεζογραφική ιδιαίτερα φλέβα του, την ικανότητα του να στήσει ένα μυθιστόρημα πραγματικό. Το έργο του έχει πολλές αντιφάσεις και απότομες πτώσεις, **το ύφος του (επειδή είναι πηγαίο) είναι και ατημέλητο, ελάχιστα λογοτεχνικό** και - ιδιαίτερα στα τελευταία έργα του - **σχεδόν δημοσιογραφικό**. Γι' αυτό πολλοί τον κατηγόρησαν ως προχειρογράφο, που δεν ενδιαφερόταν για την επιμέλεια της μορφής των έργων του. Η αλήθεια είναι ότι τα χειρόγραφα του δείχνουν ότι σπάνια έκανε αλλαγές στα έργα του, αλλά αυτό αποδεικνύει ακριβώς την αφηγηματική ευχέρεια που έλειπε από πολλούς συγγραφείς της γενιάς του.

Δεν είναι τυχαία άλλωστε η φιλία και ο θαυμασμός του Ανδρέα Εμπειρικού για τον Καταγάτση που αποτυπώνεται σε ένα εκτενές κείμενο του Εμπειρικού, για το έργο του Καταγάτση «*Σέργιος και Βάκχος*» (σατιρική και καυστική κριτική και απομυθοποίηση της Ιστορίας), το οποίο δημοσιεύτηκε μετά το θάνατό τους. Παράλληλα, αξίζει να σημειωθεί και η άποψη ενός άλλου συγχρόνου του, Στράτη Μυριβήλη «*Ήταν ο πιο προικισμένος από όλους μας, ο πιο εργατικός, ο πιο συνθετικός, ο πιο γνήσιος μυθιστοριογράφος*».

Συνοψίζοντας τα χαρακτηριστικά της γραφής του Καταγάτση θα μπορούσαν να αναφερθούν ο **ακραίος ρεαλισμός**, ο **κοσμοπολιτισμός** ήρωες που προέρχονταν από ξένες χώρες, όπως ο *Διάπκι* και ο *Γιούγκερμαν*, η **περιγραφικότητα**, η **πληθωρική φαντασία**, η **μυθοπλαστική ικανότητα** αλλά και η **απροθυμία** του να **εμβαθύνει στα κοινωνικά φαινόμενα**.

Συνοπτική ιστορία του Γιούγκερμαν

Η ζωή του Φιλανδού στην καταγωγή, Γιούγκερμαν που υπηρέτησε στο ρωσικό στρατό ως ίλαρχος (μάλιστα γνώρισε και τον συνταγματάρχη Λιάπκιν) κατά την εκστρατεία στην Ουκρανία, και μετά τη Ρωσική επανάσταση αποφάσισε να έρθει ως πρόσφυγας και να ζήσει στην Ελλάδα. Έχοντας ρίξει μαύρη πέτρα στην πατρίδα του και στην οικογένειά του που του άφησε ανοιχτές πληγές. Έχοντας στην πλάτη του φόνο, κλοπή, και μια γυναίκα που τη μοιραζόταν, αδίστακτος, μπαίνει βαθιά στον υπόκοσμο, γλεντώντας και πίνοντας μέχρι ορίων. Με την εξυπνάδα του ωστόσο, σιγά σιγά, ανέρχεται κοινωνικά, γίνεται «πολιτισμένος», Ευρωπαίος, αποκτά σημαντική διοικητική θέση στην Τράπεζα και μαζί με την κοινωνική άνοδο, πλούτο. Στην πορεία του μυθιστορήματος παρατηρούμε πως η μητέρα του Γιούγκερμαν και η ποθητή Ντίνα, η αγνή Βούλα αλλά και άλλες γυναικείες μορφές, στοιχειώνουν τον ήρωα και τον οδηγούν στην ωρίμανση. Έτσι, όλες οι ανοιχτές υποθέσεις αντιμετωπίζονται συνολικά απ' τον ώριμο πια Γιούγκερμαν. Η ιστορία τελειώνει με μια μεταφυσική περιγραφή όπου ο Γιούγκερμαν, γερασμένος και σοφός πια, επιστρέφει στα πάτρια εδάφη για να πεθάνει, και σ' ένα όραμα/παραλήρημα ζει κάτι μεταξύ ζωής και θανάτου, παραίτησης και ονείρου. Στην σκηνή αυτή επαναπροσδιορίζει τις σχέσεις του με νεκρούς και ζωντανούς.

Χαρακτηριστικά ήρωα

Ο Γιούγκερμαν είναι ένας άνθρωπος με ιδιόρρυθμη προσωπικότητα, με έντονο σεξουαλισμό, παρουσιάζετε δαιμόνιος και αδίστακτος στην είσοδο του στον υπόκοσμο στα ναρκωτικά, στην πορνεία και τις απατεωνιές. Φαίνεται να είναι ένας έξυπνος άνθρωπος γιατί με την εξυπνάδα του προσπαθεί να κοινωνικοποιηθεί.

Συνοπτική ιστορία του Συνταγματάρχη Λιάπκιν

Η ιστορία μας εξελίσσεται στη Γεωργική Σχολή της Λαρίσης, όπου στη θέση του επιστάτη δούλευε ο Καρλ Φόγκελ που με το θάνατό του έδωσε τη θέση του στον πρωταγωνιστή της ιστορίας μας, Νταβίντ Μπόριτς Λιάπκιν. Ο Λιάπκιν ήταν ένας ψηλός γεροδεμένος άντρας που παρακινούσε το ενδιαφέρον όλων των γυναικών. Ήταν συνταγματάρχης στο ρώσικο στρατό που πολεμούσε με μίσος τους μπολσεβίκους και έφυγε σαν πρόσφυγας στην Λάρισα χάνοντας τη γυναίκα του από τον θάνατο και την κόρη του. Μέσα σ' ένα χρόνο προσαρμόστηκε στη ζωή της Λάρισας. Κάθε πρωί δούλευε και μόλις σχολούσε τριγυρνούσε στα ουζάδικα της πόλης. Αρχικά παρέα έκανε με τους καθηγητές της Σχολής, αλλά ήταν αρκετά απόμακρος προτιμώντας την ευχάριστη παρέα της κυρίας Διευθυντού. Για ένα μικρό διάστημα είχε ερωτική σχέση με τη Μαρία, γνωστή ιερόδουλη της περιοχής όπου άνηκε και η Σχολή. Η

σχέση αυτή έριξε την κοινωνική του αξία και «φήμη». Το γεγονός αυτό παρακίνησε τον κύριο Διευθυντή να προσπαθήσει να αναβαθμίσει το άτομο του Λιάπκιν διορίζοντάς τον σε νέα θέση μέσα στη Σχολή και με νέο καλύτερο μισθό. Η προσπάθεια αυτή κατέληξε σε αποτυχία, καθώς ο Λιάπκιν άλλαξε ολοκληρωτικά. Σημαντικά άτομα στη νέα του ζωή ήταν ο παλιός του φίλος από τη Ρωσία, τον οποίο συνάντησε τυχαία στη Λάρισα, ο στρατηγός

Πιότρ Τιμοφέιτς Αρνάνωβ. Μαζί του περνούσε ατελείωτες νύχτες πιοτού και έμεινε μαζί του μέχρι το τέλος. Μαζί οργάνωσαν τη στημένη δολοφονία του πρίγκιπα Μαλιτζίν, ενός δειλού Ρώσου άντρα που άφησε ανυπεράσπιστα την ερωμένη του και βρέθηκε στη Λάρισα από αυτοεξορία. Μετά τον θάνατο του φίλου του γνώρισε τέσσερις Ρώσους πρόσφυγες. Λίγο πριν πεθάνει παντρεύτηκε την Κατερίνα που είχε ήδη ένα παιδί και απέκτησε άλλα τρία με τον Λιάπκιν. Την περίοδο εκείνη τον βρήκε η κόρη του την οποία αγνοούσε τόσο καιρό. Μέσα από συζήτησή τους μαθαίνουμε για τη δολοφονία της γυναίκας του από τον ίδιο τον Λιάπκιν. Τις υπόλοιπες μέρες ο Λιάπκιν βρέθηκε αντιμέτωπος με το παρελθόν βλέποντας τα πνεύματα των ανθρώπων που είχε δολοφονήσει. Ο θάνατος τον βρήκε πνίγοντας τον εαυτό του στο ποταμό.

Χαρακτηριστικά Λιάπκιν

Ο ήρωας μας είναι ένας αλκοολικός πενηντάρης που έδειχνε όσο μπορούσε το μίσος του προς τους κουμουνιστές. Μέσα του κυριαρχεί το ένστικτο του τρομαγμένου ζώου, του αγριμιού που είναι περισσότερο επικίνδυνο από κείνο που είναι «νορμάλ».

4^ο Γυμνάσιο Χαριλάου

Τμήμα: Γ'2

Μαθητές : Κωνσταντίνα Κιτσοκώστα

Δάφνη Μούτσα

Θανάσης Μπουλγουράνος

Κλεοπάτρα Κάτση

Κατερίνα Οτσέλλι

Ντάνια Μεράκου

